

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

Завідувач кафедри
Директор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.
Протокол № 2 від 17.10. 2018 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

підготовки	магістр
спеціальності	053 психологія
освітньої програми	Психологія Життєва психологія

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «Психологічна допомога у надзвичайних ситуаціях» підготовки магістра, галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки, спеціальності психологія, за освітньої програмою магістр психології

Розробник: Бабій М.Ф. кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Рецензент: Павлюк Т.М. кандидат психологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 1 від 31 серпня 2018 р.

Завідувач кафедри: проф. Гошовський Я.О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету _____
протокол № від 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету доц.. Іванашко О.Є.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Бабій М.Ф.
2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 соціальні та поведінкові науки, 053 психологія, магістр психології	Нормативна
		Рік навчання 1 рік 6 місяців
Кількість годин/кредитів 120/ 4		Семестр_1-ий __
		Лекції 24 год. Практичні 20 год. Лабораторні ____ год.
ІНДЗ: €		Самостійна робота _69_ год.
		Консультації _7_ год. Форма контролю: екзамен

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма навчання	05 соціальні та поведінкові науки, 053 психологія, магістр психології	Нормативна
		Рік навчання 1 рік 6 місяців
Кількість годин/кредитів 120/ 4		Семестр_1-ий __
		Лекції 12 год. Практичні 10 год. Лабораторні ____ год.
ІНДЗ: €		Самостійна робота _84_ год.
		Консультації _14_ год. Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Сформувати у студентів фундаментальні знання прикладного змісту про особливості поведінки людей різного віку в умовах надзвичайних ситуацій. Розкрити зміст видів поведінки людей в екстремальних та наданні психологічної допомоги тим хто її потребує. Сформувати практичні навички надання психологічної допомоги широким верствам населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

1. Види екстремальних ситуацій.
2. Детермінанти поведінки в екстремальних ситуаціях
3. Вміти надати індивідуальну та групову допомогу широким верствам населення, потрапили у зону лиха.
4. Організувати превентивні заходи попередження панічних настроїв та поведінки

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2(денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Види поведінки в екстремальних ситуаціях та надання психологічної допомоги					
Тема 1. Поведінка в екстремальних ситуаціях		2	2	5	
Тема 2. Поведінка людини у натовпі		2	2	5	
Тема 3. Страх та його подолання		2	2	5	2
Тема 4. Афективна поведінка		2		6	
Тема 5. Агресія, конфлікт та шляхи його вирішення.		2	2	6	2
Тема 6. Упередженість та її попередження		2	2	6	
Тема 7. Конформізм та паніка		2		6	
Тема 8. Брехня та її види		2		6	2
Тема 9. Альтруїзм як форма надання допомоги		2	2	6	

Тема 10. Психологія ризику		2	2	6	
Тема 11. Стрес та професійне здоров'я		2	2	6	1
Тема 12 Складання програми надання психологічної допомоги		2	2	6	
Разом за модулем 1	38	24	20	69	7
Всього годин:	120	24	20	69	7

Таблиця 2а (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Види поведінки в екстремальних ситуаціях та надання психологічної допомоги					
Тема 1. Поведінка в екстремальних ситуаціях		1		10	
Тема 2. Поведінка людини у натовпі		1		10	
Тема 3. Страх та його подолання		1	2	10	2
Тема 4. Афективна поведінка		1		6	
Тема 5. Агресія, конфлікт та шляхи його вирішення.		1	2	6	2
Тема 6. Упередженість та її попередження		1	2	6	
Тема 7. Конформізм та паніка		1		6	
Тема 8. Брехня та її види		1		6	2
Тема 9. Альтруїзм як форма надання допомоги		1	2	6	
Тема 10. Психологія ризику		1		6	
Тема 11. Стрес та професійне здоров'я		1		6	1
Тема 12 Складання програми надання психологічної допомоги		1	2	6	
Разом за модулем 1	38	12	10	84	7
Всього годин:	120	12	10	84	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Екстремальні захоплення неповнолітніх	5
2	Почуття ризику у неповнолітніх	10
3	Причини нещасних випадків у дошкільному періоді	10
4	Психологія азартних ігор	10

5	Посттравматичний синдром	10
6	Тренінгові заняття з особами, що пережили катастрофу	5
7	Робота психолога у структурі МЧС.	9
	Разом	59

За виконану роботу подається творчий звіт

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

1. Причини ризику та його значення у житті людини.
2. Психологічні механізми емоційної стійкості.
3. Прогнозування емоційних станів.
4. Психологічні теорії стресів.
5. Психологічні теорії страхів.
6. Психологія хвилювання.
7. Поведінка та саморегуляція у стресових станах.
8. Теорії поведінки натовпу.
9. Психологія стихійної масової поведінки
10. Психологія адаптації поведінки.
11. Посттравматичний стрес: причини та прояви.
12. Пошукова активність та адаптація.
13. Прогнозування поведінки.
14. Его-психологія та проблеми адаптації
15. Поведінка дитини та дорослого в екстремальних ситуаціях.

Індивідуальне наукове завдання виконується реферативній формі. Зміст наукового доробку кожен студент захищає публічно.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 3

Поточний контроль(мах = 40 балів)												<i>Загальна к-ть годин</i>		
<i>Модуль 1</i>						<i>Модуль 2</i>								
<i>Змістовий модуль 1</i>						<i>ІНДЗ</i>						<i>МКР1</i>	<i>100</i>	
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>T5</i>	<i>T6</i>	<i>T7</i>	<i>T8</i>	<i>T9</i>	<i>T10</i>	<i>T11</i>	<i>T12</i>			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	60	100

Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах	Оцінка
-----------------------	---------------

за всі види навчальної діяльності	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1.Аболин Л.М. Психологические механизмы эмоциональной устойчивости. Казань : Изд-во Казан. гос. ун-та, 1987. 262 с.
- 2.Альгин А.П. Риск и его роль в общественной жизни. М. : Мысль, 1989. 187
- 3.Баевский Р.М. Прогнозирование состояний на грани нормы и патологии. М. : Медицина, 1979. 298 с.
- 4.Василюк Ф.Е. Психология переживания: анализ преодоления критических ситуаций. М. : МГУ, 1984. 200 с.
- 5.Гостюшин А.В. Энциклопедия экстремальных ситуаций. М. : Зеркало, 1994. 252 с.
- 6.Дикая Л.Г., Махнач А.В. Отношение человека к неблагоприятным жизненным событиям и факторы его формирования // Психологический журнал. 1996. № 3. С. 137–148.
- 7.Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. М. : Наука, 1983. 368 с.
- 8.Куликов Л.В. Психология настроения. СПб. : Питер, 1997. 404 с.
- 9.Лазарус Р. Теория стресса и психофизиологические исследования // Эмоциональный стресс. Л., 1970. С. 178–208.
- 10.Левин К. Военный ландшафт // Динамическая психология : избранные труды. М. : Смысл, 2001. С. 87–93.
- 11.Маслоу А. Дальние пределы человеческой психики. СПб. : Евразия, 1997. 430 с.
- 12.Меерсон Ф.З. Адаптация, стресс и профилактика. М. : Наука, 1981. 278 с.
- 13.Миллер Д. Планы и структура поведения // История зарубежной психологии : тексты. М. : МГУ, 1986. С. 96–115.
- 14.Немчин Т.А. Состояния нервно-психического напряжения. Л. : ЛГУ, 1983. 167 с.
- 15.Основы психофизиологии экстремальной деятельности / под ред. А.Г. Абаляна, Н.Д. Овчинникова. М., 2006. 404 с.

16. Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. СПб. : Сентябрь, 2001. 260 с.
17. Психология адаптации личности. СПб. : Медицинская пресса, 2002. 352 с.
18. Психология стихийного массового поведения. М. : Академия, 2005. 160 с.
- Психические состояния : хрестоматия / сост. и общ. ред. Л.В. Куликова. СПб. : Питер, 2001. 512 с.
19. Росс Л. Человек и ситуация. М. : Аспект Пресс, 1999. 429 с.
20. Ротенберг В.С., Аршавский В.В. Поисковая активность и адаптация. М. : Наука, 1984. 192 с.
21. Столяренко А.М. Экстремальная психопедагогика. М. : ЮНИТИ- ДАНА, 2002. 607 с.
22. Тарабрина Н.В., Петрухин Е.В. Психологические особенности восприятия радиационной опасности // Психологический журнал. 1994. № 1. С. 27–40.
23. Торчинская Е.Е. Роль ценностно-смысловых образований личности при адаптации к хроническому стрессу // Психологический журнал. 2001. № 2. С. 28–35.
24. Франкл В. Человек в поисках смысла. М. : Прогресс, 1990.
25. Халл К. Принципы поведения // История зарубежной психологии. Тексты. М. : МГУ, 1986. С. 38–58.
26. Хартманн Х. Эго-психология и проблема адаптации. М. : Институт общегуманитарных исследований, 2002.
27. Человек в экстремальной производственной ситуации / под ред. Е.И. Головахи. Киев : Наукова думка, 1990. 144 с. 47
28. Шульц Д., Шульц С. Психология и работа. СПб. : Питер, 2003. 560 с.
29. Экстремальная психология. М. : ЮНИТИ, 2001. 431 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття «ситуація». Екстремальна ситуація та надзвичайні ситуації.
2. Класифікація ситуацій.
3. Поведінка людини в екстремальних ситуаціях.
4. Адаптація людини до ситуації.
5. Психологічна стійкість. Компоненти психологічної стійкості.
6. Великі групи.
7. Поняття натовпу. Причини появи натовпу.
8. Вожді натовпу. Гіпноз натовпу.
9. Індивід і маса людей.
10. Поведінка людини у натовпі. Уникнення впливу натовпу.

11. Почуття. Форми переживання почуттів.
12. Страх як негативна емоція. Страх та острах. Фобії та її види.
13. Страх як стан. Генезис страху. Природні стимули страху.
14. Функції страху. Фактори, які спричинюють страх. Роль страху.
15. Форми прояву страху панічний страх.
16. Афект як форма прояву почуттів. Афект як стеничне почуття.
17. Фізіологія афекту. Стадії розвитку афекту.
18. Причини афекту. Афект та страх.
19. Затухання афекту. Афект та свідомість. Наслідки афекту.
20. Стадії розвитку конфлікту.
21. Теорії агресії.
22. Види агресії. Агресія як стадія конфлікту.
23. Фізіологічні причини агресії.
24. Соціальні причини агресії. Природні причини агресії.
25. Конфлікт і війна Види воєн. Уникнення та подолання конфліктів.
26. Упередженість та її причини.
27. Соціальні джерела упередженості.
28. Когнітивні джерела упередженості.
29. Емоційні джерела упередженості.
30. Сексизм. Расизм.
31. Упередженість в екстремальних ситуаціях.
32. Конформізм.
33. Фактори, що спонукають до конформізму.
34. Види конформізму.
35. Протидія конформізму.
36. Вплив меншості на більшість.
37. Паніка і конформізм.
38. Альтруїзм та егоїзм.
39. Форми прояву альтруїзму. Причини, що викликають альтруїзм.
40. За яких умов людина надаватиме допомогу.
41. Альтруїзм і екстремальні ситуації.
42. Обман та його види. Правда та брехня.
43. Причини обману. Ознаки обману.
44. Обман та екстремальна поведінка. Обман і вік. Технології обману.
45. Попередження обману.
46. Ризик як психологічний феномен. Ризик як наукове поняття.
47. Ризик як альтернатива вибору. Структура та функції ризику. Види ризиків. Види ризиків.

- 48.Ризик і особисті якості. Сприйняття та суб'єктивна оцінка ризику.
- 49.Готовність до ризику. Ризик та героїзм.
- 50.Стрес як психологічна категорія. Форми прояву.
- 51.Оцінка рівня стресу.
- 52.Детермінанти стресу.
- 53.Особливості професійних стресів.
- 54.Превентивні методи попередження стресу.
- 55.Стратегія поведінки.
- 56.Захисна поведінка.
57. Модель поведінки.
- 58.Психологічна підтримка.
- 59.Психологічне тренування. Аутогенне тренування